

Scénář k video reportáži

Ekonomika, slovo které dnes slyšíme na každém rohu. Možná mu ne vždy rozumíme, ale je to něco, co hýbe světem a něco co stojí za váš čas. Vědět, jak funguje ekonomika znamená vědět, jak funguje svět. Krásně řečeno, ne? Jak, ale tedy ta ekonomika funguje? Nejdříve je třeba si říct, že pochopit plnou funkci ekonomiky je pro většinu lidí nejen velmi nezáživné, ale také dosti nemožné. Zatímco ve škole vám říkají, že to jistě pochopíte, tady vám iluze dělat nebudeme. Vysvětlení bude jednoduché a jistě vás to bude bavit! (a nebo taky ne, to se nevylučuje). Dnes je to tak, že každý velký šéf má pod sebou spoustu malých šefíčků a tihle malí šefíčkové mají pod sebou ještě menší šefičky a tihle mají pod sebou, a pozor to byste neuhodli ještě menší pidišefičky. Je to jako taková šefíčková matrioška. Je to z různých důvodů:

1) malý šefíček může vždycky hodit vinu na někoho jiného a ten někdo jiný je většinou větší šefíček, no a ten si může vybrat, na koho ji hodí on, a tak vůbec je to v tomhle ohledu velice praktické.

2) Velký šéf je jenom jeden a nemůže vědět úplně o všem co se kde šustne. Velký šéf se musí radit s menšími šefičky a zjišťovat stav situace a podle toho se rozhodnout tak, jak je to nejlepší. Vezměte si třeba příklad Krakonošovy sojky. Krakonoš nemohl vědět o všem, co se v lese děje. Musel být informován a podle toho se rozhodovat. Tady je to podobné jen s tím poměrně velkým rozdílem, že ta sojka by v našem systému dělala šefička. Například by nařizovala liškám, aby nejedly zajíce, protože jich je **AKTUÁLNĚ** nedostatek. To slovo aktuálně je hodně důležité, protože sojka a v ekonomice i šefové se rozhodují na základě **AKTUÁLNÍ**

situace. Plánují to ano, ale musí odhadnout limit. Sojka přece nemůže předpovídat to, že zajíců bude za pět let nedostatek. Sojka úkoly od šéfa splní a šéf dělá další kroky. Čím větší firma, tím víc šéfů. Sice se jejich pozice jmenují vždy trochu jinak, ale v zásadě dělají to samé. Někdo je víc a někdo níž. Velkému šéfovi ti menší prostě významně radí, jak postupovat a ten se snaží se doporučeními řídit.

A to je TRŽNÍ EKONOMIKA – rozhoduje aktuální situace na trhu.

X CENTRÁLNÍ EKONOMIKA

Ne vždy tomu tak, ale bylo. Bylo nebylo, byl jeden režim a ten režim si myslel, že vše umí nejlíp. VŠECHNO Řídil často něco, čemu nerozuměl a dělal to asi tak dobře jako kdyby sojka v lese našla láhev whiskey a trochu si cucla. Ten režim se jmenoval komunismus. A kromě toho, že dělala nelogické hlouposti všude kam vkročil byl tento režim i NESVOBODNÝ, ale to je jiný příběh. My se věnujme ekonomice. Víte, jak jsem vám říkal o šéfičkové matrjošce? No tak tady sice byla, ale fungovala spíš jako loutkové divadlo. Ono šéfiček se sice mohl rozhodnout, ale rozhodnutí měl omezená. Velcí šéfové byli totiž přesvědčeni, že jediný dobrý a správný názor je ten jejich a malí šéfičkové tam byli spíš tak, aby se neřeklo. Asi jako když vám učitelka dá test a tam je jeden typ úlohy, který jste se učili jen tak, aby se neřeklo a zbytek dohází něčím „zajímavějším“. Prostě šéfičkové fungovali jako bezmocné loutky a když přišel příkaz od velkého šéfa, tak prostě nepřemýšleli a udělali to. Kdo se vzepřel byl vyhozen čímž trochu narážím na nesvobodu režimu. Bylo jedno, jestli je šéfiček schopný, hlavně aby papouškoval

hesla strany a dělal co se mu řeklo. Smutné, hloupé a nefunkční. No ale tady zdaleka nekončíme. Víte, jak jsem říkal, že sojka vždy plánovala tak, aby nepřekročila meze a jak nemohla vědět, co bude za pět let? No tak v tomhle režimu to dělali úúúúúúúplně naopak. Soudruzi (jak si říkali) si prostě jednou za pět let sedli do plánovací komise a naplánovali všechno co budou dělat během pěti let. Třeba si řekli, že přesně za pět let se zaměří na pěstování pšenice a trochu se vykašlou na pěstování ovsa. No ale co se nestalo? Za pět let bylo velké množství pšenice a málo ovsa, ale přece jsme naplánovali, že budeme pěstovat pšenici tak bude pšenice! Čímž byl absolutní přešršel pšenice, ale zase velký nedostatek ovsa. Asi jako kdybyste plánovali za pět let dovolenou na Bahamách, ale měli jste za těch pět let finanční potíže a stejně jste jeli, a pak jste měli tak málo peněz, že jste museli mít tři práce naráz. Jak jsem řekl, kdo se vzepřel, tomu nejdříve důrazně vynadali, a když to nepomohlo, tak byl dotyčný vyhozen. **Po necelých padesáti letech nefungování systému soudruhům konečně došlo, že to možná nefunguje tak skvěle, jak všude vykládají, a že je potřeba změna. Jak ji, ale provést, vždyť oni tomu moc nerozumí, no a tak si „najali“ lidi, kteří tomu opravdu rozumí a řekli jim makejte na změně. Neměli to, ale vůbec lehké. Právě pan Čáp byl mezi lidmi co měli tu změnu za úkol a z jeho vyprávění možná pochopíte, proč to neměli lehké.**